

Ilgametė švietimo pažangos programa „Tūkstantmečio mokyklos“

DUK

Kam skirta programa „Tūkstantmečio mokyklos“ (TŪM)?

TŪM programa skirta visoms savivaldybėms, visoms mokykloms. Programos tikslas – visiems vaikams užtikrinti pačias geriausias sąlygas mokytis, nesvarbu, kur jie gyvena. Siekiama mažinti mokymosi sąlygų ir pasiekimų atotrūkius tarp savivaldybių ir tarp skirtingų tos pačios savivaldybės mokyklų, atnaujinti ir sustiprinti jau veikiančias mokyklas.

Kokios mokyklos dalyvauti?

Programoje gali dalyvauti pradinės, pagrindinės mokyklos, progimnazijos ir gimnazijos, kuriose mokosi ne mažiau kaip 200 vaikų ir kurios nevykdo mokinių atrankos.

200 mokinių skaičius nustatytas siekiant užtikrinti investicijų prieinamumą kuo didesniai skaičiui vaikų. Sustiprinus vidutinio dydžio mokyklas, ten dirbančių vadovų ir mokytojų kompetencijas, mokyklų infrastruktūrą – laboratorijas, mokymosi priemonės, neformaliojo švietimo veiklos taps prieinamos ir kitų savivaldybės mokyklų mokiniams bei mokytojams.

Kas spęs, kurios mokyklos dalyvauja „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje?

Savivaldybės. Iki kovo pabaigos savivaldybės pateiks sprendimą dėl dalyvavimo pirmojo programos etapo pirmame sraute. Tos, kurios nebus pasirengusios dalyvauti pirmajame programos sraute, bus kviečiamos dalyvauti programoje antruoju kvietimu po metų.

Kokius kriterijus turi atitikti programoje dalyvaujančios savivaldybės?

Programoje gali dalyvauti Lietuvos savivaldybės, kuriose pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas einamaisiais mokslo metais mokosi ne mažiau kaip 1 000 mokinių, su ne mažiau kaip trimis savivaldybės mokyklomis. Savivaldybės, kuriose nėra 1 000 mokinių arba jose nėra trijų programoje mokykloms keliamus kriterijus atitinkančių mokyklų, kviečiamos bendradarbiauti ir programoje dalyvauti drauge su didesne savivaldybe.

Ką turi atlikti savivaldybės, kad gautų TŪM programos finansavimą?

Programoje dalyvauti apsisprendusios savivaldybės iki kovo pabaigos atliks savo švietimo būklės analizę. Vėliau, iki birželio, padedant „Tūkstantmečio mokyklų akademijos“ ekspertams, parengs pažangos planą. Iki pažangos plano patvirtinimo savivaldybės turės numatyti ir suderinti mokyklų tinklo stiprinimo pakeitimus.

Liepą–rugpjūtį numatoma pasirašyti pirmąsias sutartis su savivaldybėmis ir nuo naujų mokslo metų pradėti įgyvendinti savivaldybių pažangos projektus.

Kas bus numatyta švietimo pažangos plane?

Jame atspindės savivaldybės švietimo sistemos būklė ir kaita, spręstinos problemos, siekiamo pokyčio tikslai, tobulintinos sritys ir joms reikalingos investicijos. Į šį planą bus įtraukti ir rodikliai, kuriuos savivaldybė turės pasiekti dalyvaudama programoje. Su kiekviena savivaldybe bus susitariama dėl konkrečių programos įgyvendinimo tikslų, sudaromas rodiklių sąrašas. Pavyzdžiui, turės išaugti pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu bent pagrindinį lietuvių kalbos ir matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis, didėti švietimo pagalbą gaunančių ar neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių dalis ir kt.

TŪM programa bus pritaikyta kiekvienos savivaldybės poreikiams, atlieps konkrečios savivaldybės švietimo bendruomenės lūkesčius.

Ar TŪM programa sumažins mokyklų skaičių savivaldybėse?

Savivaldybės mokyklų tinklą tvarko, stiprina visą laiką, reaguodamos į demografinius pokyčius.

Lietuvos mokyklose 2000 metais mokėsi daugiau kaip 600 tūkstančių mokinių, veikė daugiau kaip 2 300 bendrojo lavinimo mokyklų. 2020 metais 324 tūkst. mokinių mokėsi 977 bendrojo ugdymo mokyklose. Vien nuo 2016 iki 2020 metų šalyje neliko 176 mokyklų. Tai yra, vien per praėjusius ketverius metus Lietuvoje kas aštuonias dienas buvo uždaroma po vieną mokyklą.

TŪM programos siekis – atnaujinti ir sustiprinti mokyklas, o ne jas reorganizuoti ar uždaryti.

Ar programa nepadarys gerų mokyklų dar geresnėmis, o paprastesnės liks užmirštos?

Ši programa – ne išskirtinėms mokykloms. Ji skirta visoms mokykloms, kad visos būtų šiuolaikiškos ir stiprios.

Vienas kertinių programos principų – tinklaveika, paprasčiau tariant, bendradarbiavimas ir dalijimasis ištekliais. Atsinaujinusios ir TŪM programos investicijas gavusios mokyklos su kitomis savivaldybės mokyklomis dalinsis tiek atnaujintomis pedagoginių darbuotojų žiniomis, naujais veiklos modeliais, mokymosi priemonėmis, tiek ir atnaujinta infrastruktūra, pvz., laboratorijomis. Dėl to, kaip konkrečiai tai vyks, bus tariamasi vietoje, atskirai su kiekviena savivaldybe.

Kas užtikrins, kad TŪM programa būtų įgyvendinta kokybiškai?

Visos programos metu savivaldybės nebus paliktos vienos. Jas konsultuos ir stiprins „Tūkstantmečio mokyklų akademijos“ ekspertai. Per artimiausias aštuonias savaites jie surengs konsultacinių renginių ciklą: per susitikimus dar kartą bus aptariama pati programa, detalai pristatomos keturios programos kryptys, vyks reguliarios klausimų ir atsakymų sesijos, kiti renginiai.

Savivaldybių pažangos planai turės būti kokybiškai parengti, argumentuoti, orientuoti į ateitį, atitikti programos tikslus ir iš anksto numatytus vertinimo kriterijus. Programos įgyvendinimo kokybę stebės Europos socialinio fondo agentūra, Centrinės projektų agentūra ir Europos Komisija.

Kiekviena savivaldybė turės suformuoti savo TŪM programos įgyvendinimo komandą, į kurios veiklą rekomenduojama įtraukti ne tik savivaldybės administracijos ar švietimo skyriaus atstovus, bet ir praktikus (mokyklų vadovus, mokytojus), aktyviai veikiančius keturiose programos srityse.

Kokios mokyklų veiklų sritys bus stiprinamos?

Nors TŪM programa skirtingose savivaldybėse bus kiek kitokia, visur bus telkiamas dėmesys į keturias sritis: lyderystę, įtraukųjį ugdymą, kultūrinį ugdymą ir STEAM ugdymą.

Šios kryptys turės atspindėti kiekvienos savivaldybės parengtame pažangos plane, kuris atlieps tik tai savivaldybei būdingą švietimo situaciją. Pvz., galbūt savivaldybei reikia pastiprinti silpniausią grandį jos švietimo sistemoje – pradinį ugdymą, o kitai – labiau atkreipti dėmesį į tikslųjų ar gamtos mokslų mokymą, nes šių dalykų mokinių žinios yra silpnos.

Kokioms priemonėms bus skiriamos lėšos?

Savivaldybės ir mokyklos galės rinktis priemones pažangos tikslams pasiekti. Investicijos yra galimos penkiomis kryptimis: mokyklų vadovų ir pedagoginių darbuotojų kompetencijų stiprinimas, ugdymo veiklų ir užsiėmimų organizavimas, mokyklų išteklių prieinamumo gerinimas, įrangos ir mokymo priemonių įsigijimas, turimos mokyklų infrastruktūros atnaujinimas ir įveiklinimas ar naujos mokyklų infrastruktūros kūrimas.

Svarbu paminėti, kad mokyklų vadovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų kompetencijos bus tobulinamos per praktiką.

Kokią sumą galės gauti mokykla?

Konkreči investicija savivaldybei priklausys nuo jos pažangos plano vertės ir mokinių skaičiaus savivaldybėje.

Savivaldybės kviečiamos ieškoti nestandartinių sprendimų, bendradarbiauti ir teikti bendrus pažangos planus. Tokiu atveju maksimali finansavimo suma būtų didinama iki 10 proc.

Pažangos planui įgyvendinti savivaldybei galima skirti suma priklausys nuo mokinių skaičiaus savivaldybėje. Atžvelgiant į Europos Komisijos rekomendacijas ir mūsų šalies analitikų siūlymus, pasirinkta šešių krepšelių dydžių finansavimo schema, kada skiriamos lėšos skaičiuojamos ne vienam mokiniui, o pagal rėžius, pvz., savivaldybės, kuriose mokosi nuo 15 iki 10 tūkst. mokinių, galės pretenduoti į penkių su puse milijonų krepšelių. Pažymėtina, kad ši schema užtikrina didesnę finansavimą mažesnėms savivaldybėms.

Kiek laiko tęsis TŪM programa?

Šių metų liepą–rugpjūtį numatoma pasirašyti pirmąsias sutartis su savivaldybėmis ir nuo naujų mokslo metų pradėti įgyvendinti savivaldybių pažangos projektus, kurių įgyvendinimas truks 2–3 metus.

Pirmasis programos etapas baigsis 2026 m. birželį. Programos II etapo įgyvendinimo pradžia bus tikslinama, atsižvelgiant į I etapo įgyvendinimo rezultatus, tęstinių veiklų finansavimo galimybes ir poreikius.

Galutinis programos tikslas – iki 2030-ųjų visos Lietuvos mokyklos – tūkstantmečio mokyklos.